

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян“ № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, e-mail: arch@vas.bg

Изх. 350
Дата: 19.03 2018 г.

ДО
ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА
ГРАЖДАНСКА И ТЪРГОВСКА КОЛЕГИЯ
НА ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД

СТ А Н О В И Щ Е

**НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ
по тълкувателно дело № 2/2018 г.**

УВАЖАЕМИ ВЪРХОВНИ КАСАЦИОННИ СЪДИИ,

С Разпореждане на Председателя на ВКС от 07.02.2018 г. е образувано тълкувателно дело № 2/2018 г. по описа на Общото събрание на съдиите от Гражданска и Търговска колегии на ВКС по въпроса:

Подлежи ли на касационно обжалване определение на апелативен съд, с което е потвърдено преграждащо развитието на производството определение или разпореждане на окръжен съд като въззивна инстанция?

На основание чл. 129, ал. 4 от Закона за съдебната власт (ЗСВ) представям на вниманието Ви становище по поставения за тълкуване въпрос,

предмет на образуваното тълкувателно дело № 2/2018 г. по описа на ОСГКTK на ВКС.

Противоречива практика, мотивирала предложението за тълкувателно решение:

По въпроса е налице противоречива съдебна практика на състави на Върховния касационен съд по конкретни дела.

Според първото становище по този въпрос определението на апелативния съд, с което се потвърждава преграждащо определение и разпореждане на окръжния съд, не подлежи на касационен контрол, тъй като разпоредбата на чл. 274, ал. 2 ГПК предвижда двуинстанционен контрол на определенията, които са постановени за първи път от окръжен или от апелативен съд като въззивна инстанция. При образуването на тълкувателното дело в подкрепа на тази теза са посочени: *Определение № 631 от 28.12.2017 г. по ч.гр.д. № 4536/2017 г. на IV г.о.; Определение № 388 от 26.07.2017 г. по ч.гр.д. № 2687/2017 г. на IV г.о.; Определение № 43 от 24.02.2017 г. по ч.гр.д. № 5022/2016 г. на I г.о.; Определение № 574 от 12.12.2016 г. по гр.д. № 5121/2016 г. на IV г.о.; Определение № 357 от 20.12.2016 г. по ч.гр.д. № 5071/2016 г. на I г.о.; Определение № 396 от 21.09.2016 г. по ч.гр.д. № 1041/2016 г. на I т.о.*

Според другото разбиране редакцията на чл. 274, ал. 2 след изменението от 2015 г. не ограничава достъпа до касационно обжалване на преграждащите развитието на производството определения, тъй като разпоредбата на чл. 274, ал. 4 ГПК не може да се тълкува и прилага разширително. Според това становище целта на промените в чл. 274, ал. 2 ГПК, обнародвани с ДВ, бр. 50 от 2015 г. е да се намали натовареността на Върховния касационен съд като втора инстанция по смисъла на чл. 274, ал. 2 ГПК, а не да ограничи неговата компетентност като касационна инстанция. При образуването на тълкувателното дело в подкрепа на тази теза са

посочени: *Определение № 146 от 20.03.2016 г. по ч.гр.д. № 4186/2016 г. на IV г.о.; Определение № 583 от 16.12.2016 г. по ч.гр.д. № 5276/2016 г. на IV г.о.; Определение № 389 от 15.11.2017 г. по гр.д. № 4439/2017 г. IV г.о.; Определение № 20 от 31.01.2018 г. по ч.гр.д. № 212/2018 г. на II г.о., Определение № 582 от 09.11.2017 г. по ч.гр.д. № 4439/2017 г. IV г.о.*

1.2. Становище по поставения въпрос:

Висшият адвокатски съвет смята, че отговорът на поставения въпрос трябва да бъде: **Определението на апелативен съд, с което е потвърдено преграждащо развитието на производството определение или разпореждане на окръжен съд като въззивна инстанция, подлежи на касационно обжалване.**

Съображенията ни за това са следните:

1. В първоначалната редакция на чл. 274, ал. 2 ГПК е прието, че когато определенията по чл. 274, ал. 1 ГПК са постановени от въззивна инстанция, те подлежат на обжалване с частна жалба пред Върховния касационен съд. С изменението на чл. 274, ал. 2 ГПК, обнародвано в ДВ, бр. 50 от 2015 г., законодателят промени функционалната подсъдност при обжалването на определенията, които са постановени от окръжните съдилища като въззивна жалба. В този случай компетентен да разгледа частната жалба срещу постановеното от окръжния съд като въззивна инстанция определение е не ВКС, а съответният апелативен съд.

2. При уреждането на материята за обжалване на определенията в ГПК от 2007 г. законодателят не гарантира тристепенно произнасяне по процесуалните въпроси, предмет на определенията и разпорежданията на

гражданските съдилища. До изменението на чл. 274, ал. 2 ГПК от 2015 г. тази разпоредба предвиждаше двуинстанционен съдебен контрол на подлежащите на обжалване съдебни определения, които са постановени за първи път от въззивната инстанция (окръжен или апелативен съд) спрямо предявения в главното производство иск. Същият подход е възприет и по отношение на подлежащите на обжалване определения, които са постановени за първи път от Върховния касационен съд. И в двата случая компетентен да разгледа частната жалба беше състав на Върховния касационен съд, който се произнася по частната жалба с окончателно определение. Наред с триинстанционния контрол на определенията по чл. 274, ал. 3, т. 1 и 2 ГПК, тази конструкция безпротиворечиво гарантираше възможността за произнасяне на Върховния касационен съд като последна инстанция (независимо дали втора или касационна) по процесуалните въпроси, предмет на всяко обжалваемо определение.

3. С изменението на чл. 274, ал. 2 ГПК от 2015 г. законодателят възложи на съответния апелативен съд правомощието да разгледа подлежащо на обжалване и обжалвано с частна жалба определение, което е постановено от окръжния съд като въззивна инстанция. Ако се възприеме становището, че определението на апелативния съд по подадената частна жалба е окончателно и не подлежи на обжалване, това би означавало, че в ГПК е допуснато изключение от съществуващото до 2015 г. правило, че Върховният касационен съд е окончателна инстанция при обжалването на определенията. Само по себе си това обстоятелство не може да представлява аргумент за или против възприетите в практиката на ВКС становища по поставения на тълкуване въпрос, най-малкото защото в чл. 274, ал. 4 ГПК е уредена забрана за обжалването пред ВКС на постановените определения по дела, които не подлежат на касационно обжалване. Трябва да се има предвид обаче, че и в последния случай ВКС е компетентен да прецени доколко обжалваното определение попада в кръга на определенията, за които се отнася забраната.

4. Съществуващата процесуална уредба не дава пряк отговор на поставения пред ОСГТК на ВКС въпрос. Видно от посочената противоречива практика на ВКС, различните съдебни състави тълкуват и прилагат по различен начин разпоредбата на чл. 274 ГПК в отделните му алинеи и части от тях, като се търсят аргументи и от граматическото тълкуване на разпоредбата, и от мотивите, с които законодателят е предприел изменението на чл. 274, ал. 2 ГПК от 2015 г. Мотивите към законопроектите за изменение на гражданскопроцесуалната уредба в последните сто и двацет години рядко могат да служат като опора при тълкуването ѝ, тъй като по правило целта на законодателя при всяко изменение винаги е ускоряването на производството и подобряване на ефективността на правосъдието, дори когато се приемат взаимно изключващи се законодателни разрешения. От друга страна, в мотивите към проекта на ЗИДГПК (554-01-25), с който е изменен чл. 274, ал. 2 ГПК, изрично се посочва, че целта на изменението е облекчаването на работата на ВКС като **обикновена втора инстанция** в частните производства, тъй като тя не е свързана с конституционната му функция да уеднаквява практиката.

5. Независимо от това какви са аргументите за предприетото изменение, няма съмнение, че то е концептуално погрешно, тъй като размества функционалната подсъдност при обжалването на постановените от окръжните съдилища като въззивна инстанция определения. Ограничаването на правомощията на ВКС и определянето на апелативния съд като окончателна инстанция по постановените от окръжните съдилища като въззивна инстанция определения по тълкувателен път единствено ще задълбочи създадения от законодателя проблем. Докато действащата уредба е в сила, следва да се отчете, че в нея не е предвидено изрично ограничение за обжалването пред ВКС на определението на апелативния съд, с което той се е произнесъл по частната жалба срещу обжалваемото определение на окръжния съд.

6. При отговора на поставения въпрос трябва да се има предвид, че противоречивата практика на ВКС е постановена по повод на частни касационни жалби срещу определения на апелативните съдилища, с които са потвърдени актове на окръжните съдилища, с които се връща касационна жалба срещу постановеното решение от въззивния съд. Възприемането на становището, че определението на апелативния съд е окончателно и не подлежи на обжалване пред ВКС, би означавало функционално компетентният по касационната жалба съд да не може да вземе отношение по въпросите, свързани с нейната допустимост и редовност, като направи собствена проверка. Както правилно посочва ВКС в Определение № 146 от 20.03.2016 г. по ч.гр.д. № 4186/2016 г. на IV г.о. „[п]о силата на закона този съд е компетентен да се произнесе по всички въпроси на производството, включително и по въпроса за допустимостта и редовността на касационната жалба. Тази негова компетентност не може да бъде ограничена по тълкувателен път, чрез тълкуването на разпоредбите, уреждащи обжалването на определенията“. На това разбиране трябва да се настоява, тъй като противното би означавало Върховният касационен съд сам, по тълкувателен път, да ограничи конституционната си функция по уеднаквяване на практиката. Този аргумент налага приемането на становището, че определението на апелативния съд, с което е потвърдено преграждащо развитието на производството определение или разпореждане на окръжния съд като въззивна инстанция, подлежи на касационно обжалване пред Върховния касационен съд.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:

РАЛИЦА НЕГЕНЦОВА

